

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"א טבת תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין כב.

דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ד' הגה "אבל מותר לרשום" עד אמצע סעיף ד' במשנה ברורה דין ז' "הכותב בשמאל או לאחר ידו".

מוסר: חובת השמירה מתחילת פרק י"ד עד "עוד אמרו שם".

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

הכותב 'מ' במקום 'ארבעים' האם נדון ככותב את המילה 'ארבעים'?

המשמשת כסימון למילה שלימה, וכגון שכתב את האות מ בתוספת גרש (- מ') כסימון למילה 'ארבעים' - הריהו נדון ככותב אות אחת. ומי שהיה בכוונתו לכתוב אות אחת, אלא שלא חיבר את חלקי האות כראוי, ונוצרו שתי אותיות - אינו נדון ככותב שתי אותיות.

כפי שלמדנו, איסור מלאכת 'הכותב' מדאורייתא הוא אף בכתבת אות אחת, בכל שפה שהיא, ובכל סוגי הכתב; אלא שאין חיוב קרבן חטאת (בשוגג) כי אם בכתבת שתי אותיות. והכותב אותיות רבות - נחשבות כל שתיים מהן למלאכה בפני עצמה.

והכותב בכתב מחובר, דהיינו שהאותיות מחוברות זו לזו - יש שהסתפק אם נדון ככותב אות אחת, או ככותב כמה אותיות. והכותב אות אחת

[משנ"ב שם, כב (אות ד-ה); ביאורים ומוספים דרשו, 53]

הדף היומי בהלכה

ההלכה המיוחדת במלאכת 'הכותב' לכתבת ספרי תנ"ך

להשלמה כזו יש משמעות וחשיבות של מלאכה, כיון שכל אותיותיהם ספורות ומנויות, עליהן אין להוסיף, ומהן אין לגרוע. (ויש אומרים שאף בהשלמת מילה על ידי כתיבת אות אחת, יש חשיבות של מלאכה, ודינה ככתיבת שתי אותיות).

כאמור, חיוב קרבן חטאת במלאכת 'הכותב', הוא רק בכתבת שתי אותיות. אולם, ספר שחסרה בו אחת - המשלים אות זו נדון ככותב שתי אותיות, כיון שהועיל מעשהו להשלמת הספר, ויש בכך חשיבות של מלאכה.

ויש מהראשונים שמשמע מדבריהם שכן הדין בהשלמת כל ספר שהוא; אולם, יש אומרים שהאיסור הוא רק בהשלמת אחד מספרי התנ"ך - אף בהדפסה על נייר - וכן בהשלמת פרשיות תפילין ומוזוזה; מפני שרק

[משנ"ב שם, כב (אות ד, וביה"ל ד, ד"ה במשקין); ביאורים ומוספים דרשו, 54]

הדף היומי בהלכה

הכותב שתי אותיות בדפים נפרדים האם חייב חטאת?

במעשה מיוחד כדי לקרבן. ואם לא ניתן לקפל את הדף, ויש צורך לחותכו כדי לקרב את האותיות - לכל הדעות אין בכתבה זו חיוב חטאת, כי אם שני איסורים דאורייתא של כתיבת אות אחת.

וכתיבת שתי אותיות זו מעל זו, ולא במקביל - ספק אם יש בה חיוב חטאת. [משנ"ב שם, כב (אות ו), שעה"צ מב, וביה"ל ד"ה במשקין]

בהמשך לאמור: שתי אותיות שחייב עליהן חטאת, היינו אפילו אם כתבן בשני דפים נפרדים, ובלבד שניתן לקוראן כאחת.

ונחלקו ראשונים: יש אומרים שרק אם כתבן בשפתי הדפים, באופן שאין צורך במעשה מיוחד כדי לקוראן כאחת, כי אם בהקרבת הדפים זה לזה בלבד; ויש אומרים שאפילו אם כתבן באמצע הדף - כיון שיכול לקפל את אחד הדפים עד אמצעו, ולקרב את האותיות זו לזו, אין זה נחשב שיש צורך

אח שלי, משמש בכל שעות היום, כמנהל הרוחני של התלמוד התורה המרכזי, ובשעות שהוא לא, הוא שבוי טלפונית בידי הורים זועמים

דוד דמן מספר על סיום הש"ס של אחיו

הזאת. לסיים ש"ס, בלימוד של חזרה ושינון, זו שאיפה של כל יהודי כמעט. רק שאם פעם מי שסיים את הש"ס היה רק המתמיד של העיריה שישב בבית הכנסת העירוני מבוקר ועד ערב - היום יהודים שעובדים כל היום, זוכים גם הם לסיים את הש"ס, ולא רק לסיים אלא לדעת את הש"ס על בוריו. אח שלי, משמש בכל שעות היום, מתי שהוא לא בשטיבל, כמנהל הרוחני תלמוד התורה המרכזי 'סודי התורה', ובשעות שהוא לא, הוא שבוי טלפונית בידי הורים זועמים, ובכל זאת, הגיע להיכן שהגיע. זה אכן היה המסר המרכזי של דרשת הסיום שלו: "יש אנשים שחושבים שזה בלתי אפשרי. שאין להם זמן, והם עסוקים, ויש להם עוד מיליון דברים לעשות. אבל כשרוצים, יש זמן, ויש הרבה זמן, שאדם, כשהוא זקוק לו, מסוגל לייצר אותו יש מאין. צריך רק לרצות ולהחליט שרוצים".

הוא נטל את הגמרא הקטנה ביד רוטטת, וחזר על מילות הסיום המסכת. התרגשות גדולה תלתה באויר, גם אני הבטתי בו בעיניים בורקות, עם מעט קנאה, אבל בעיקר בשמחה גדולה עד אין קץ. סוף-סוף הוא זכה לסיים את הש"ס, ואחרי הכל הוא אח שלי, הבכור. לא היתה דרך אחרת, מתאימה יותר, לסיים את ימי החנוכה אלא באירוע המרגש הזה, של סיום הש"ס, זה גם הזכיר לי שהזמן רץ, רק אתמול זה היה כשהוא סיפר לי שהוא מצטרף ללומדי 'דף היומי' ולנבחנים של 'דרשו', וחשבתי שזה יחזיק מעמד כמה שיחזיק, והיום הוא סגר את המעגל, גם למד, גם חזר, גם נבחן, וגם הפך למגיד שיעור פופולרי של ה'דף היומי'. היתה תגיגה גדולה, שמחה עד לב השמים וקולות הריקודים בקעו ימה וקדמה צפונה ונגבה, אבל ספק אם אי מי מהשכנים הבין על מה ולמה השמחה הגדולה

"מצאתי ארנק שלך מלא בכרטיסי אשראי", אמר האיש מעבר לקו, "אנא סור לביתי כדי לקבלו". אולם האברך התפלא: "אינני יודע מה אתה סח. ארנקי בכיס, אפילו כרטיס אשראי אחד לא חסר.."

"אלקים חשבה לטובה" - המנעולן מלייקווד שלא איבד ארנק אבל מצא פרנסה

האשראי המדוברים הם ישנים שכבר פג תוקפם, ואין בו אלא 7 דולרים בודדים. עוד היו בארנק כרטיסי ביקור שלו, שם נתבאר בארוכה מה פעלו של האברך והמנעולים שלו. אחרי ככלות הכל שאל המוצא את המאבד - האם אכן זהו ה'ביזנעס' שלך, מנעולנות? והשיב 'הן'. האם יש לך פרנסה? - שאל. השיב האברך בשלילה. שמע נא, אמר המוצא, אני קבלן הבונה בנינים, ויש לי עבורך עבודה מצאת החמה עד צאת הנשמה.. ומאז מהלך האברך מאושר ושמח בבוא הרווחה לביתו. הרי לך כמה סיבב הקב"ה, שכל ה'פרסום' שפרסם עצמו בכל מיני כתבי עת וכיו"ב לא הביאו לו אפילו דולר אחד. מה עשה הקב"ה, הכניס 'דמיונות' בלב בנו להרגיש עצמו 'בעל בעמיו' ולמלא את ארנקו בכרטיסי אשראי ישנים, וכך גרר את אביו ה'מאבד' אל ה'מוצא', ושם 'מצא' את פרנסתו ברווח.

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: שמעתי מרב חשוב בארה"ב מה שאירע עם אחד מקרובי שהעתיק מקום מגוריו יחד עם רבים מבני קהילתו לעיר לייקווד. עד אז היה האברך מתפרנס כ'מנעולן', אבל משבא למקומו החדש לא מצא כדי פרנסתו. כל השתדלויותיו סביב מקצוע זה עלו בתוהו. גם כל העצות ששמע בשני החדשים הראשונים - כיצד להודיע ולהיודע לכל כי זכתה עירם ב'מנעולן'... היו מספיקים למלאות ספר שלם, אבל עד 'למעשה'... באחד הימים, והנה הוא רואה על מכשיר הפלאפון שלו מספר שאיננו מכיר. בהרימו פנה אליו הלה בשאלה: האם שמך הוא כך וכך? ויען כן. אמר לו היהודי, מצאתי ארנק שלך מלא בכרטיסי אשראי ועם כמה דולרים, אבקשך שתסור לביתי שאזכה לקיים מצות 'השבת אבידה'. ענה האברך לעומתו: אינני יודע מה אתה סח, הרי ארנקי בכיס - אפילו כרטיס אשראי אחד לא חסר לי. אך הלה עמד על שלו, על כן לאחר יומיים סר אליו האברך. והנה בהגיעו לביתו כמעט שלא נפל על הארץ מרוב צחוק, כי ראה שבידו נמצא הארנק של בנו הקטן המיועד לשעשועי ילדים, כל כרטיסי

(ע"פ באר הפרשה ויחי תשע"ח)

"פתאום נעמד האדמו"ר שוב על רגליו ואמר לי: 'אם תבטיחי לי שכל עבודתך תהיה למען שמו יתברך, להציל נפשות ללא שום מטרת רווח - אני מבטיח לך שני דברים..."

מדוע שמר הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל משגיח דיישבת קמניץ את יום היארצייט של הרופאה הירושלמית ד"ר כגן? מעשה מופלא ממקור ראשון

להגיע לעולם האמת"...

"וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֲבָל" (בראשית נ', י')

וסיפרה לו גופא דמעשה. "היה זה בזמן שפרצה מחלה קשה בין ילדי ישראל, ובנו של האדמו"ר היה בין הילדים, שחיייו היו תלויים לו בין שמים לארץ, והרבה עמל השקעתי עד שבן האדמו"ר נעשה בריא. "לאחר שהבריא בנו, קרא לי האדמו"ר לביתו ושאל כמה עליו לשלם לי. וביקשתי ממנו שבתמורה יחתום לי על מכתב בנושא שוויון זכויות לנשים. נעמד האדמו"ר ואמר לי: 'את יכולה לבקש דברים חשובים בהרבה מעניין פעוט זה'. "אזרתי עוז ואמרתי לו: אם כן, הבטח לי עולם הבא! נתיישב האדמו"ר על הכסא ושקע במחשבות. פתאום נעמד שוב על רגליו ואמר לי: 'אם תבטיחי לי שכל עבודתך תהיה למען שמו יתברך, להציל נפשות ללא שום מטרת רווח - אני מבטיח לך ב' דברים: א. בקרוב תינצלי ממות בטוח. ב. תזכי לעולם הבא!' "כמה ימים לאחר מכן פרצה מחלה חדשה בקרב התינוקות, ובית החולים היה עמוס עד למאוד. מיטות נוספות לא היו בנמצא. ירדתי לרחוב, עברתי את הכביש, ורכשתי מספר מיטות נוספות עבור התינוקות החולים. כשחזרתי לבית החולים, פגע בי רכב והעיפני למרחק, ובנס לא קרה לי כלום! נעמדתי על רגלי וחזרתי לבית החולים".

סיים אבא את סיפורו: "נו... לאשה כזאת מגיע שישמרו את יום היארצייט שלה ויאמרו עליה קדיש!"

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן רבה של שכונת עזרת תורה בירושלים: בירושלים היתה רופאה בעלת שם ומפורסמת בשם ד"ר כגן, שהייתה מנהלת בית החולים 'ביקור חולים', ועשתה רבות למען ילדי ישראל. אבא זצ"ל [-הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל משגיח ישיבת קמניץ] שמר את היארצייט שלה, ואמר קדיש אחריה.

מעשה מופלא אירע פעם, כאשר שכח לומר קדיש ביום היארצייט שלה. לאחר מנחה ביקש ממנו רבי אשר ליכטנשטיין זצ"ל, ראש הישיבה, לארגן מנין עבור אחד הנדיבים שהיום הוא יום היארצייט שלו, ולנסוע להר המנוחות. כשהגיעו להר המנוחות ראה אבא דבר פלא. ליד קברו של הנדיב נמצא גם קברה של ד"ר כגן, הרופאה המנוחה, והיום הוא יום היארצייט שלה... מיד אירגן אבא את המנין לומר גם עליה קדיש.

פעם שאלתיו למה הוא מקפיד לומר אחריה קדיש. ענה לי אבא: "אני חייב הרבה הכרת הטוב לד"ר כגן, שהרי היא טיפלה בילדים שלנו במסירות נפש, ולמה לא נחזיר לה חסד לומר עליה קדיש?"

וסיים אבא במעשה מופלא ששמע פעם, שהאדמו"ר מרחמסטריווקא זצ"ל הבטיח לד"ר כגן עולם הבא. ולעת זקנותה, עלה אבא לביתה של ד"ר כגן, ושאל אותה האם נכון הסיפור שהרבי הבטיח לה עולם הבא.

הרופאה הקשישה פרצה בבכי ואמרה: "הרי זה סיפור של עשרות שנים, ומזמן שכחתי ממנו, ואולי הזכרת דבר המעשה הינו סימן עבורי שאצטרך עוד מעט

(מתוך: 'המשגיח', הרב יחיאל מיכל שטרן, ירושלים תשנ"ח)

האם מותר לאסוף לעני צדקה כנגד רצונו?

אחרים, ועליו הכתוב אומר: 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' [ירמיה ז', ז], ע"כ. הרי דהכל תלוי לפי גודל הדוחק והצער שמצטער בעניו.

והגאון רבי מנדל שפרן שליט"א אמר לי שבשני אופנים ניתן לאסוף עבור האדם צדקה שלא בהסכמתו: א. אם עושה בצנעה ומשתדל שלא יודע לו הדבר ולא יתבייש. ב. אם אוסף עבור אשתו ובני ביתו, שהם אינם צריכים לסבול מפני שראש המשפחה חס על כבודו. אבל אם אוסף עבור האדם עצמו ואינו יכול לעשות זאת בצנעה, אין לו רשות לביישו נגד רצונו כדי לפרנסו.

והגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א אמר לי שהיום כמעט אין אפשרות לעשות דברים כאלו בצנעה, ובסופו של דבר בודאי יתודע לעני שאספו עבורו ויתבייש. ולכן אם הסיבה שהעני אינו רוצה שיאספו עבורו צדקה היא מחמת הבושה שמתבייש בדבר, אין לביישו בעל כרחו. אבל אם הסיבה היא מחמת שאינו רוצה להפסיד את גודל המעלה של מי שאינו מצטרף לבריות כמבואר בחז"ל, אפילו אם יודע שע"פ הלכה מותר לו לקחת ואעפ"כ אינו רוצה, מכל מקום נראה שבכה"ג מותר לאסוף עבורו שלא בהסכמתו.

שאלה: מי שהוא עני ואביו, ואינו חפץ בשום אופן להתפרנס מן הצדקה, והוא מתבייש בזה מאד, אך אין לו כל דרך לפרנס עצמו, האם מותר לאסוף לו כסף שלא בידיעתו, או אף בידיעתו ושלא בהסכמתו?

תשובה: שאלה זו זכיתי להעלות על שלחן מלכים לפני גאון ישראל הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, וענה לי שאפילו אם יודע בסוף לעני שאספו בשבילו ויתבייש בדבר, מותר לאסוף לו וזו זכות גדולה למי שיאסוף עבורו צדקה. ונדפסה תשובתו בספר וישמע משה [ח"א עמוד רפב]. והגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הראה לי דברי הרע"ב על המשנה בפאה [פ"ח מ"ט] וז"ל: אבל אם אין מעשה ידיו מספיקין לו ומסגף עצמו בחיי צער קרובין למיתה, על זה אמרו כל הצריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים, ואסור לרחם עליו, על נפשיה לא חייס כ"ש על אחרים, ע"כ. ומסיים הגאון: יש לתת לו צדקה בלי ידיעתו.

והגאון רבי שמאי גרוס שליט"א הראה לי מש"כ השו"ע בהלכות צדקה [יו"ד סימן רנה ס"ב]: וכל מי שצריך ליטול ואינו יכול לחיות אלא אם כן יטול, כגון זקן או חולה או בעל יסורין, ומגיס דעתו ואינו נוטל, הרי זה שופך דמים ומתחייב בנפשו, ואין לו בצער אלא עונות וחטאים. וכל מי שצריך ליטול ומצער עצמו דוחק את השעה וחי חיי צער כדי שלא יטריח על הצבור, אינו מת עד שיפרנס

(גיליון 'וישמע משה' ויחי תשע"ו)

השותף שרצה למכור את חלקו בבית האבות דרש על כך כ-25 אלף דולר, ואילו הרווח הצפוי של הרב שטיין היה אמור לעמוד על כ-5 אלף דולר לחודש. על פניו היתה ההשקעה נראית משתלמת במיוחד

אבל משפט אחד של מרן הגר"א שטיינמן זצ"ל הציל אותו מכניסה למלכודת... | מעשה שהיה לפני כ-35 שנה

קצת לגמגם והשיב: "בשוק הכרמל". שאל הרב שטיין: "האם יש הכשר לבשר שבשוק הכרמל?" המנהל התחיל לגמגם, ואז השיב: "אתה הולך עם כיפה'לה, לכן אתה שואל את השאלות הללו. אנחנו קונים שם את הבשר ולא שואלים מדי הרבה שאלות. פשוט כדאי לנו לקנות שם בשר, משום שבמקום לשלם 10 לירות לקילו בשר, שם אנחנו משלמים לירה אחת לקילו".

הרב שטיין המשיך לשאול: "הרי יש לכם הכשר של הרבנות, ואיך הרבנות נותנת לכם הכשר בזמן שאתם קונים בשר בשוק הכרמל?". השיב המנהל: "המפקח מטעם המועצה הדתית בא לבדוק את המקום בכל ראש חודש, ובאמת בראש חודש אנו קונים קילו אחד של עוף מחברת 'עוף ירושלים', ושמים את זה מעל כל העופות, ואז הוא נותן את ההכשר, ובשאר החודש לא רואים שוב את המפקח ואז עושים מה שרוצים".

כמובן, אחרי הודאה ברורה כזו שמדובר בבשר נבלות וטרפות, היה ברור להרב שטיין שהוא יורד מיד מההצעה הזו. הוא המשיך לשם הנימוס לברר עוד פרטים על המקום, וסיים שהוא רוצה עוד לחשוב על זה ולאחר מכן יענה להם. לא עבר אלא שבוע ימים, וביום שישי הרב שטיין פותח את העיתון ולנגד עיניו כתוב בכותרת ראשית: "מדינת ישראל תובעת בית אבות בנתניה על רצח זקנים". הדבר היה מוזר ביותר, הלא מדובר בבית אבות תקין לחלוטין עם עובדים מסורים והנהלה מתוקנת, ואיך הם הגיעו לידי רצח זקנים. הוא המשיך לקרוא את הכתבה, ושם היה כתוב, שהתובע הוא היועץ המשפטי של משרד הסעד, הר"ר שמואל בוקובסקי. הרב שטיין החליט לברר את הדבר אצל ר' שמואל בוקובסקי, שהיה גר בתל אביב בקרבת מקום מגוריו, ובבית הכנסת היו יושבים קרוב זה לזה. ובאמת מיד אחרי התפילה בליל שבת ניגש אליו, ושאל אותו מה הענין עם בית האבות בנתניה. הרב בוקובסקי שם את ידיו על ראשו, ואמר: "בחיים לא הייתי מאמין שיהודים, שבביל להרוויח כמה גרושים רוצחים את הזקנים". וסיפר שמשרד הסעד מחייב את בתי האבות להאכיל את הזקנים בשר בקר, והם רצו לחסוך ובמקום לקנות בשר בקר היו קונים בשר סוסים וחמורים, ובישלו את זה בצורה כזאת שהדבר לא יהיה ניכר בטעם. והזקנים שאוכלים את הבשר הזה, מתים לאחר כמה חודשים מחמת הרעלים שיש בבשר זה, ומתוך כך מתפנה להם מקום בבית אבות, והם יכולים לקבל זקנים חדשים, ונכנס להם לחשבון "ים של כסף".

באותו הרגע - אומר הרב שטיין - הבנתי טוב טוב את דברי הרב שטיינמן שיושב לו בביתו בבני ברק, ואומר "תבדוק אם לא מאכילים את הזקנים נבלות וטרפות". כך הוא הציל אותי מכל הפרשיה הזו שהביאה מידית לסגירת בית האבות, ולמשפטים ארוכים על ההנהלה שמי יודע איך הסתיימו בכלל.

(שלמים מציון ויחי תשע"ח)

סיפור נפלא שמענו מבעל המעשה, הרב ישראל שטיין שליט"א מתל אביב, מחבר ספר 'כפתור ופרח' עה"ת ועוד ספרים. המעשה היה לפני כ-35 שנה. ביום מהימים הציעו להרב שטיין להיות שותף בבית אבות בנתניה, מדובר היה בבית אבות שבבעלותם של חמשה שותפים, ואחד מהשותפים רצה לצאת מהשותפות ולמכור את חלקו. בית אבות זה היה מקום פעיל ומבוסס, ובפעילות השוטפת שביום יום לא הוצרכה התערבות מיוחדת של ההנהלה, וכל עיקר ההשקעה של השותפים היה בהקמת בית האבות, אבל עתה לאחר שהוא כבר קיים ומסודר מבחינת כל האישורים הנצרכים, הם כבר לא הוצרכו לעשות מאומה, ויכלו לשבת בשלווה כאשר הנכס מניב להם רווח נאה מדי חודש בחודשו.

השותף שרצה למכור את חלקו בשותפות ביקש על כך סכום של כ-25 אלף דולר, לעומת זאת הרווח שהוא מקבל על כך בכל חודש הוא כ-5 אלף דולר. מדובר היה בהשקעה שעל פניו נראית כמשתלמת במיוחד, להרוויח סכום כה גבוה בלא שום מאמץ חודשי.

הרב שטיין היה משתתף בקביעות בשיעורו של הגר"צ פלמן זצ"ל שהתקיים בכל ליל שישי בתל אביב. ובאותם ימים סיפר להגר"צ על ההצעה המיוחדת הזו שהתגלגלה אל פתחו, כשהוא מסתפק אם כדאי לו לגשת לכך, כי לפעמים בעסקאות כאלו שנראות כל כך טוב, טמון איזה מוקש שעלול להפיל את הכל. הגר"צ אמר לו שבבני ברק גר הרב שטיינמן שהוא רב גדול חכם ופיקח, וכדאי לו מאוד לפני שסוגר את העיסקה הזו להתייעץ עימו, אם יש לו ממה לחשוש ממנה. באותם ימים שמו של הרב שטיינמן לא היה מוכר בציבור הרחב, והיה זה לראשונה ששמע את שמעו, אבל לקח את הכתובת ומיד אחרי השיעור נסע לבני ברק כשבדעתו לעלות לבית ברחוב חזון איש 5 כדי לשאול את השאלה. כשהגיע לבית הרב שטיינמן, הרב ישב בסלון הבית ליד השולחן ולמד. הרב שטיין נכנס לחדר, ולאחר שהציג את עצמו בשמו [התברר שהרב והרבנית מכירים טוב את הוריו, שבעת שעלו ארצה היו יחד עימם באוניה, ומאז נוצרה ביניהם הכרות וידידות], החל לפרוס את השאלה על דבר ההשקעה המדוברת. הרב שטיינמן שמע, ואמר: "באמת לפי כל הפרטים נראה שמדובר בעסקה מצויינת במיוחד, אבל כדאי שתבדוק קודם את הכשרות במקום, שלא מאכילים שם את הזקנים נבלות וטרפות. לא שווה לך כל העסק אם מאכילים שם טרפות". הרב שטיין התפלל. למה שיאכילו שם נבלות וטרפות, הרי בכל בית אבות קיים הכשר, לכל הפחות של הרבנות, ואי אפשר לקבל אישור למוסד בלא שתהיה לו תעודת כשרות, ואם כן מהיכן יגיעו לשם נבלות וטרפות. אבל החליט לבדוק את הענין לעומק, ומשום כך קבע פגישה עם כל השותפים כדי לשמוע מהם פרטים על בית אבות זה, ובין כל היתר שאלם מה עם הכשרות במקום. המנהל השיב מיד בחיוב, שיש במקום כשרות רבנות. הרב שטיין לא הסתפק בתשובה הזו, והמשיך ושאל: "והיכן אתם קונים את הבשר?" המנהל התחיל

הצפרדע הדהימה במשך שנים את החוקרים ביכולתה המופלאה ללכוד זבובים תוך כדי מעופם. הלשון המהירה והמדויקת שלה היא באמת יוצאת דופן, אולם מתברר שהמיוחד אצלה הן דווקא העיניים...

וגם: המשקפת של דג הפכיסטומיאט, החכה של ה'חכאי', והפתיון של 'העכביש הפתיוני'

בחכה כדי ללכוד את טרפו. הוא משרבב חוט ארוך ובקצהו טיפת דבק בעלת ריח שאליה נמשכים חרקים קטנים. כך הוא לוכד את החרקים הנמשכים לריחה של טיפת הדבק, וכאשר הם באים ואוכלים אותה הם נלכדים. הצפרדע הדהימה במשך שנים את החוקרים ביכולתה המופלאה ללכוד זבובים תוך כדי מעופם. הלשון המהירה והמדויקת שלה היא באמת יוצאת דופן, אולם מתברר שהמיוחד בצפרדע הוא דווקא העיניים שלה. החוקרים גילו כי בעיני הצפרדע יש 'קולטני זבובים', תאים מיוחדים שבכל פעם שמשוהו בגודל המתאים נכנס לשדה הראיה של הצפרדע, הם גורמים לתגובה אוטומטית מיידית של הלשון. חלק גדול מהמידע הנקלט בעיני הצפרדע אינו מגיע כלל למוחה, משום שהיא צריכה להתרכז במה שחשוב לקיומה: לכידת הזבובים והינצלות מטורף אפשרי.

(סוד השמחה פרק כט)

"אך הטרפים המיוחדים לאישי מיני החיים רבו מספר והחכם כאשר יתבונן בהם ויבין סבותם יכיר חכמת מחשבת הבורא יתעלה בהם ועליהם אמר דוד (תהלים קד) כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו" (שער הבחינה פ"ה). אחד הדגים המדהימים ביותר בשיטת הציד שלו הוא הדג הקרוי 'פכיסטומיאט'. הוא משתמש בשיטה המקבילה למשקפות הצבאיות המשוכללות ביותר: הוא מייצר בכוחות עצמו קרן אינפרא אדומה שאותה רק הוא מסוגל לראות ולא הדגים האחרים השוחים לידו. הוא יכול לראות את הדגים המוארים בקרן האור שלו, ואילו הם שוחים באפילה ואינם מעלים בדעתם שמישהו בוחן אותם ושוקל לאוכלם. דג מעניין הקרוי 'חכאי' משתמש במעין חכה כדי ללכוד את טרפו. הוא מנופף במוט הבולט מראשו שבקצהו משתרבב פתיון זוהר, ובעלי החיים הנמשכים לפתיון נלכדים הישר לתוך פיו. גם 'העכביש הפתיוני' משתמש

כיצד אפשר לחשוש מבלי לחשוף?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

השני, שאולי לא ראה בדקדוק את כל הפרטים ולא ידע את כל הנסיבות, ובכך לא יעלה בלבו ספק, אלא רק יחשוש כדי שידע לנהוג בזהירות. וכעין זה הביא בשו"ת לחפץ בחיים (ח"ד סימן ט) מדברי החרדים (פט"ו אות לג) שכתב, שאמרו חז"ל 'כל אדם יהיה בעיניך כליסטים ומכבדו כרבן גמליאל', והקשה החרדים, הרי אמרו חז"ל במקום אחר 'והוי דן את כל האדם לכף זכות?' ותירץ, שצריך שכל אדם יהיה בעיניו כצדיק גמור לכבדו בלב שלם, אבל לענין להישמר ממנו יחשדהו לרשע, וזה מה שאמרו חז"ל לענין איסור לשון הרע, שלא מקבלים לשון הרע אבל מיחש חיישינן כדי להישמר ממנו עכ"ל, מוכח מדבריו שהדרך לעשות כן היא, שבלבו לא יהיה עליו ספק כלל ויהיה בעיניו ובלבו כצדיק גמור, ורק לענין הנהגתו יש לו לחשוש.

בהלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (רכילות כלל ה' סעיפים ג-ד) חוזר רבנו על הכלל הנוגע גם לגבי איסור לשון הרע, שכאשר הרכילות שהאדם שמע נוגעת אליו למעשה על להבא, הותר לו לחוש לכך בלבד, אך לא להאמין ולקבל את הדברים בלבו - 'ולכן צריך להיזהר מאוד כששמע שאחד דבר עליו או עשה לו כך וכך, או רוצה לעשות לו כך וכך, שלא להאמין בדבר רק בדרך חשש בעלמא, דהיינו לשמור עצמו ממנו, ולא בגדר ספק, דמעמידין לאדם בחזקת כשרות ומסתמא לא עשה לו רעה ולא גנהו...". כיצד אפוא יוכל האדם להיזהר בדבר זה, שמצד אחד הותר לו לחשוש חשש בעלמא, ומצד שני עליו להיזהר שלא יעורר חשש זה אפילו ספק בלבד? בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים משו"ת תשובות ונהגות (יו"ד ח"א סימן תקנה), שהעצה לכך היא שילמד זכות כפי האפשר על